

Online dialoogsessie voor inwoners over het opwekken van de duurzame energie in de Achterhoek | Gespreksleider deelsessies: Marcel van Dijk

Datum en tijd:

11-02-2021 | 19.30-21.30 uur

Locatie:

Online via Zoom

Notulist:

Het Notuleercentrum

Aanwezigen:

- Marcel van Dijk, gespreksleider deelsessies
- Arie van Beek, medegespreksleider deelsessies en leider werkgroep Elektriciteit RES Achterhoek
- Inwoners Achterhoek

Deelsessie 1

De eerste deelsessie wordt geopend om 19.55 uur. Tijdens deze deelsessie worden de alternatieven een tot en met vier besproken. De eerste vier alternatieven worden kort toegelicht.

Vanaf nu windloos

In dit alternatief is aangenomen dat er verder geen windturbines meer komen. Alles wordt verder met zon gedaan, zowel zon op dak als grondgebonden zon. Er wordt maximaal ingezet op zon op dak. De restopgave gebeurt met zon op land. Er zal een concentratie van zonneparken zijn binnen de cirkels van onderstations. Op deze manier zijn de netaansluitingskosten lager. Bij een groter project kunnen ook buiten cirkels grondgebonden zonneparken ontstaan.

Agrarisch alternatief

Dit alternatief denkt vanuit de boeren in de regio. Hier wordt ervan uitgegaan dat de boeren een grote rol kunnen spelen in de opwekking van duurzame energie. Dit kan zowel om wind als zon gaan. Er wordt gezocht naar plekken voor grondgebonden zon die niet worden gebruikt, zoals afritten van rijkswegen.

Zorgvuldig ruimtegebruik

Eerst worden de daken vol gelegd. Er wordt hierbij gedacht aan locaties van industrieterreinen in openbare ruimtes. Als laatste wordt grondgebonden zon toegepast. Windenergie wordt geclusterd nabij industrieterreinen en infrastructuur.

Kosten en netinpassing en tijd dominant

Hierbij wordt het huidige net gevolgd. Het uitgangspunt hierbij is snel en tegen lage kosten. Er komt zon op dak, mits aansluitbaar op het bestaande net. De beschikbare capaciteit van het netwerk om snelle aansluiting van wind- of zonneparken te realiseren wordt maximaal benut.

Naar aanleiding van de gepresenteerde alternatieven worden de volgende opmerkingen gemaakt door de bewoners:

- Het valt op dat het in de Achterhoek weinig waait. Onlangs zijn vijf molens geplaatst bij Loil. Deze draaien nooit. Tijdens de vergadering van 2 december 2020 gaf wethouder Langenberg aan dat

Doetinchem te weinig grond heeft om met windmolens aan de vraag van energie tegemoet te komen. Is het wel verstandig om in de Achterhoek windmolens te plaatsen? Geantwoord wordt dat net over de grens, aan de oostkant, vele windturbines staan. Als de hoogte ingegaan wordt, waait het ook in de Achterhoek hard. Het waait altijd, ook in de Achterhoek. Tijdens dit proces wordt bekeken waar de windturbines het beste kunnen staan.

- De windmolens bij Loil zijn pas geplaatst, ze zijn heel hoog en ze hebben nog niet gedraaid. In de chat wordt toegelicht dat de turbines nog moeten worden afgesteld en dat ze daarom nog niet draaien.
- Als de turbines toch moeten komen, moeten ze stroom op wekken. Maar liever komen de turbines niet.
- Gevraagd wordt over welke hoogte van molens wordt gesproken. Met een tiphoogte van 250 kunnen de molens niet op 400 meter afstand van woningen geplaatst worden. Het is de vraag of Alliander eventueel bereid is om de onderstations te verdelen, of om tijdelijke tussenstations te plaatsen. Toegelicht wordt dat een onderstation een oppervlakte heeft van meerdere voetbalstadions bij elkaar. De turbines van 5 of 6 megawatt zijn tussen de 200 en 250 meter. Er zijn ook kleinere turbines. De grotere zijn meer rendabel. Daarom reiken projectontwikkelaars sneller naar grotere turbines. Wanneer gebruikt gemaakt wordt van grotere turbines, zijn er logischerwijs minder turbines nodig. Wanneer windturbines worden geplaatst, moet het geluid van de turbine beoordeeld worden. Dit wordt gedaan aan de hand van het brongeluid van de windturbine. Hoe groter de turbine, hoe meer brongeluid. Hoe groter de turbine, hoe groter de afstand moet zijn tot de hindergevoelige bestemming.
- Gevraagd wordt of hier normen voor zijn en of dit samen hangt met afstand en brongeluid. Geantwoord wordt dat dit inderdaad het geval is.
- Opgemerkt wordt dat in het noorden het geluid harder bleek dan verwacht. Opgemerkt wordt dat in de chat al een opmerking werd gemaakt over de afstand tot omwonenden. Hier zijn normen voor, maar de vraag is of die voldoende zijn en of inwoners van de Achterhoek invloed kunnen uitoefenen op hoe ver de turbines van de bebouwing af worden geplaatst. Toegelicht wordt dat de normen in heel Nederland hetzelfde zijn. Aan de raad kan worden gevraagd of er strengere normen gehanteerd kunnen worden, maar dit zal lastig zijn. Het stelsel van normen is in de jaren '70 ontstaan. Dit is vervolgens bijgeslepen naar aanleiding van nieuwe inzichten. De geluidsnormen voor windturbines zijn drie jaar geleden bijgesteld.
- In de chat wordt gevraagd of normen wel rekening houden met de laatste inzichten qua gezondheid.
- Er wordt veel overhoopgehaald met de terreur van turbines en zonnepanelen. Het lijkt alsof dit schip niet meer te stoppen is. Overal is veel weerstand. Er zijn ook andere mogelijkheden. Deze moeten ook onderzocht worden. Kernenergie kan een optie zijn. Er moet eerst pas op de plaats worden gemaakt. Zelfs binnen GroenLinks is een jongerenclub bezig om kernenergie opnieuw aan de orde te stellen. Energie kan worden geïmporteerd. Eventueel kunnen turbines op zee worden geplaatst. Eerst moeten veel andere mogelijkheden onderzocht worden. Dit proces moet worden gestopt. In het hele land betekent het dat mensen de klos zijn. Zij krijgen de turbines vlak voor hun deur. Huizen dalen in waarde. Kom in opstand, massaal!
- De zorg zit ook in de lokale toepassingen van windenergie en dat het een geaccepteerd risico is dat een deel van omwonenden hinder gaat ondervinden. Er moet gekeken worden naar de optie van parken op zee, in combinatie met een kerncentrale. Zonneparken die landbouwgrond innemen en daarmee de kwaliteit van de grond omlaaghalen, is ook geen goede optie. Er zijn grote zorgen om geluidshinder. Hier is regelgeving voor, maar die normen zijn niet getoetst aan

de gezondheid van mensen. Nederland zou moeten kijken naar wat de opties zijn. Het is een illusie dat ontwikkelaars een lagere geluidsbelasting neer zullen leggen. Turbines waar nu aan worden gedacht, zijn 230 meter hoog. Dat past niet in het gebied.

- Gevraagd wordt in hoeverre er als RES een advies of plicht meegegeven kan worden om grotere afstanden en een lagere geluidsbelasting te realiseren. Geantwoord wordt dat in een ander gremium normen aan de orde gesteld kunnen worden. Als er plannen zijn opgesteld, kan de zienswijze kenbaar worden gemaakt. Wel wordt opgemerkt dat er niet alleen maar tegenstanders van windturbines zijn.
- In de media wordt gehoord dat er snel aan de burger voorbij wordt gestapt. De energiedoelstelling moet worden behaald, het maatschappelijk belang is te groot. Dat er overlast komt voor bewoners, wordt op de koop toegenomen. Samengevat wordt dat er wordt opgeroepen dat de politiek goed na moet denken over de normen, die er nu zijn.
- De eerste vier alternatieven zijn niet goed. Er wordt geloofd in kleinschaligheid. Het moet dicht bij de mensen blijven. Nu gaat de discussie over hoe groot de windturbine moet zijn. Het is belangrijk dat er over de laatste alternatieven wordt gesproken. Wel wordt meegegeven dat de discussie gaat over zonnepanelen en windenergie. Dit komt doordat dat bronnen zijn die nu uitgedokterd zijn. Andere energie-opwekkers missen nu, zoals water, aardwarmte, energie uit afval, bacteriën en methaangas. Er zijn voldoende alternatieve mogelijkheden. Daar moet meer aandacht aan worden besteed. De vraag blijft waarom dat niet meegenomen wordt. Geantwoord wordt dat er naar warmte-opties is gekeken. Er wordt binnen de RES niet naar energiebesparing gekeken, maar daar wordt wel op andere plekken aandacht aan besteed. Hoe minder energie wordt gebruikt, hoe minder er opgewekt hoeft te worden. Waterkracht is te kleinschalig in de Achterhoek. Waar het gedaan kan worden, moet het worden gedaan. Maar voor de optelling van de landelijke doelstelling wordt dat in dit geval niet meegenomen.
- Energie uit het buitenland ophalen is ook een optie. Mensen passen zich nu aan aan de netbeheerder, die al goed heeft verdiend aan de klant. Als zij beter onderstations gaan verdelen, kan een betere verdeling ontstaan. Oude molens kunnen worden vervangen. Deze zullen groter zijn, maar wekken wel meer op. Er is destijds een bod gedaan van 1,35 TWh. Dat is in de Achterhoek niet nodig. De vraag is of er een bijstelling komt van dat bod. Geantwoord wordt dat het bod inderdaad bijgesteld kan worden. Uiteindelijk is het aan de raden, de staten en het waterschap om daar al of niet mee in te stemmen. De politiek moet er een besluit over nemen.

De eerste deelsessie wordt om 20.38 uur beëindigd.

Deelsessie 2

De tweede deelsessie start om 20.48 uur.

- De laatste vraag uit de eerste deelsessie wordt verder beantwoord. Het groter maken van bestaande windparken is een goede suggestie en wordt meegenomen. De netbeheerder is een publiek bedrijf. Zij hebben geen winstoogmerk. Zij moeten het zo efficiënt mogelijk doen. De acht alternatieven worden naar aanleiding van de input teruggebracht naar drie alternatieven. Die worden doorgerekend door Alliander. Dan wordt gekeken naar optimalisatie. De laatste vraag ging over energie halen uit het buitenland. We hebben hier in Nederland met zijn allen de klimaatverandering veroorzaakt, dan moeten we ook samen naar een oplossing zoeken. Er zijn zat studies die daar aandacht aan besteden. Hier wordt deze discussie niet verder gevoerd. Het bod van 1,35 TWh is geen definitief bod.

- In een van de andere sessies werd gezegd dat de volledige 1,35 TWh niet nodig zou zijn. Waarom zou er dan zo hoog geboden worden? Geantwoord wordt dat dit via een democratisch proces van Groenlo is opgesteld. Daarin staat het doel om in 2030 klimaatneutraal te zijn.

De laatste vier alternatieven worden toegelicht.

Natuur en landschap leidend

Hierbij wordt weggebleven van natuurgebieden. Er wordt maximaal ingezet op zon op dak. Ook vindt er realisatie van nieuwe natuur plaats in combinatie met het opwekken van duurzame energie. Een voorbeeld hiervan is zon in beekdalen. De windturbines staan geclusterd maar wat verspreid. Dit kan eventueel langs infrastructuur. Dit geldt ook voor grondgebonden zon.

De Achterhoekse maat

Hierbij staat de kleinschaligheid centraal. Er komen kleinschalige molens die veel meer verspreid staan in het landschap. Het gevolg hiervan is dat er dus op veel plekken windturbines komen te staan.

Energielandschappen

Energiewinning wordt gecentraliseerd. Er zal dus meer worden geclusterd. Er kan ook clustering komen met een combinatie van grote zonneparken en windparken. Dit is ook goed voor het net. Er wordt grootschalig ingezet op zon gebonden aan grond. Hiermee wordt dus een deel van de Achterhoek vrijgehouden.

Innovatie en verandering

Hierbij wordt er een nieuw landschap gemaakt. De ballast van het verleden wordt niet meegenomen. Er wordt geen rekening gehouden met historie. Er wordt meer verspreid. Het heeft wat weg van de energielandschappen.

- Wat in de verhalen mist, is de mens. De impact op de mens is in geen van de verhalen een onderdeel, behalve als het gaat om de mens als profiteur. De inwoner als zodanig komt in deze verhalen heel weinig terug. Het heeft impact op hoe er wordt geleefd. Er moet geen kille keuze worden gemaakt.
- Er wordt inderdaad te weinig gekeken naar de mens. De angst voor het geluid en de gezondheidswaarde is een groot probleem. Het laatste alternatief staat op papier anders aangegeven. Op papier staat dat gekozen wordt voor kleinere zonneparken en windenergieparken. De voorkeur zou uitgaan naar plaatsing in de buurt van industrieterreinen. Aardwarmte is een reëlere mogelijkheid. Er werd ook biomassa genoemd, maar daar is deze deelnemer volledig op tegen. Dit zit juist de klimaatdoelen in de weg. Men moet bewust worden gemaakt van het gebruik. Er moet worden voorkomen dat er datacentra worden geplaatst. Dit zijn gigantische energieverslinders. Als er met zonneparken en windmolens gewerkt gaat worden moeten inwoners daar een stem in krijgen. Mee profiteren hoeft niet eens, een algemeen profijt is ook goed. Gevraagd wordt of het een ander gevoel zou zijn als de windmolens van de bewoners zou zijn. Dit hoeft niet. Het kan natuurlijk zo zijn dat het voor andere mensen wel heel belangrijk is om mee te profiteren.
- Toegelicht wordt dat de vorige spreker sprak over biogas, niet over biomassa. Wel is het zo dat energiebesparing een belangrijk onderdeel zou moeten zijn.
- Alles wordt bepaald door de infrastructuur van de stroom. Daar waar kabels in de grond liggen moet het gebeuren. Het grote probleem is de belasting van het net. Het is raar dat de daken nog

niet allemaal worden benut. Het net is oud. Er is veel geld op verdiend. Zonnevelden in het agrarische landschap is een slecht idee. Het levert milieuschade op. Er moet gesproken worden over de financiën. Er is windenergie die van zee afkomt. De zee staat vol met windturbines. Hier zit 7 cent per kilowatt subsidie op. Dat betalen de inwoners. Op het moment dat iemand zonnepanelen op het dak legt, wordt er een handelswaarde van 4 cent ontvangen. Als de stroom ingekocht moet worden, wordt hier 40 cent voor betaald. Dat is raar. De leveranciers van groene stroom worden gestraft. Er moeten niet meer grote zonnevelden van hectares groot komen. Gevraagd wordt of het de bedoeling is dat het zelf energie opwekken aantrekkelijker gemaakt moet worden. Dat is een groot deel van het pleidooi. Dit moet zo kleinschalig mogelijk gebeuren. Iedereen moet stroom op kunnen wekken, maar er moet ook een reëlere prijs tegenover staan. Opgemerkt wordt dat zon op dak in de RES betekent dat dit grootschalig wordt aangepakt. De uitdaging is om de netbeheerder te verleiden om met goede oplossingen te komen, zoals een infrastructuur die geschikt is voor de energietransitie.

- Het valt op dat investeerders een andere insteek hebben dan mensen die natuur en landschap willen beschermen. Gevraagd wordt hoe de Achterhoeker gemobiliseerd kan worden om hier zelf mee aan de slag te gaan. Als iedereen zijn huis energieneutraal maakt, zou er minder vraag zijn.
- Gevraagd wordt of de deelnemer iets ziet in een gezamenlijk zonnepark. Een dorpscoöperatie zoals een gezamenlijk zonnepark is een goed idee. Sommige daken zijn geschikt voor zonnepanelen, andere niet. Men moet eerst nagaan of er zelf gezorgd kan worden voor de energie.
- Gevraagd wordt of er zicht is op wat de particulier nog kan leveren. Dit zal een enorme slok op een borrel schelen.
- Ook wordt gevraagd wat de bedrijven nog zullen doen. Toegelicht wordt dat in het klimaatakkoord compartimenten zijn gemaakt. Bedrijfsleven is een van die compartimenten. De verschillende sectoren zie je terugkomen. Het bedrijfsleven is een grote energieverbruiker, dus daar moet het ook gebeuren.
- Gevraagd wordt hoe er gedacht wordt over bedrijven die daarom molens op hun terrein plaatsen. Dat is minder erg dan een molen midden in een weiland.
- De bewoners hebben ook een belang, net als de provincie en de gemeente. Bewoners zijn niet georganiseerd in een partij.
- Het is belangrijk dat mensen zelfvoorzienend zijn. Mensen kunnen zich organiseren in coöperaties. Als voorbeeld kan gedacht worden aan de melkcoöperaties van vroeger. Dit geeft de meeste garantie dat het gebeurt zoals je het wilt.
- Gevraagd wordt of alle alternatieven leiden tot de 1,35 TWh. Geantwoord wordt dat dit inderdaad het geval is.
- Het gaat om de menselijke maat. Het is vreselijk dat mensen hinder ervaren van windturbines. Mensen maken zich terecht zorgen. Er moet pas op de plaats worden gemaakt.

Sluiting

De tweede deelsessie wordt beëindigd om 21.27 uur.